

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

УДК 338.48

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ BEAUTY-ТУРИЗМУ НА ОСНОВІ РЕСУРСНОЇ БАЗИ КУРОРТНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Розметова О.Г., Цишек О.В.

Національний університет харчових технологій

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-3>

Роботу присвячено дослідженню перспектив та доцільності розвитку beauty-туризму на території України. Висвітлена сутність поняття «beauty-туризм», як перспективного напрямку розвитку туристичного ринку. В роботі розглянуто важливість створення нових видів туризму та встановлений взаємозв'язок організації beauty-туризму і наявних ресурсів курортних територій України. Проаналізований сучасний стан надання рекреаційних послуг в Україні та можливість виведення даних послуг на міжнародний рівень. Виявлені основні перспективи розвитку «beauty-туризму» на території України.

Ключові слова: beauty-туризм, spa-туризм, beauty-індустрія, санаторно-оздоровчі заклади, санаторно-курортні послуги, рекреаційні ресурси.

Постановка проблеми. Життя в 21 столітті пов'язане з великими швидкостями, необхідністю спілкуватися з великою кількістю різних людей. Все це призводить до того, що багато хто починає відчувати необхідність у кардинальних змінах. У зв'язку з цим, окрім традиційних видів туризму для ринку України необхідно створювати унікальний продукт та нові види туристичної діяльності. Поява на ринку нових видів послуг обумовлюється і розвитком науково технічного прогресу, що надає все нові можливості в організації туристичних подорожей [1]. В Україні розвиваються такі види туризму, як: медичний туризм, СПА туризм, які є поза сезонними, а отже – приносять сталий дохід державі. Серед інших видів відпочинку, які викликають інтерес мандрівників, – detox-тури, йога-тури, wellness-туризм та фітнес-туризм. Популярність таких поїздок пояснюється прагненням людей отримати нові емоції і відчуття, а не тягою до матеріальних речей. Тож враховуючи ресурсний потенціал України, а також умови, які диктує нам сучасний темп життя, створення нового виду туризму, як beauty-туризм, є актуальним заходом для активізації розвитку рекреаційного туризму в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проведені дослідження ґрунтуються на фундаментальних працях вчених у галузі природно-територіальних комплексів, які призначені для рекреаційних цілей. Значний науковий вклад в даному напрямку зробили такі вчені, як О. Бейдик [2], Р. Панас [3], А. Ветинев [4] та інші вчені. Проблеми розвитку рекреаційно-туристичної сфери досліджуються у працях В. Євдокименка [5], Ю. Зінько [6], І. Петренко [7] та ін.

Формування цілей статті. Аналіз доцільності та перспективності розвитку beauty-туризму в Україні на основі використання ресурсного потенціалу курортних територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У теперішній час в Україні відбувається ефективно впровадження у практику інноваційних оздоровчих технологій в туризмі у відповідності з індивідуаль-

ними особливостями і мотивацією людини. Проте, для таких видів туризму необхідною та першочерговою умовою є наявність відповідних рекреаційних ресурсів. Під рекреаційними ресурсами розуміється складна керована і частково самокерована система, що складається з ряду взаємопов'язаних підсистем, а саме: відпочиваючих людей, природних і культурних територіальних комплексів, технічних систем, обслуговуючого персоналу і органу управління. До складу природних характеристик входять площа і місткість рекреаційної території, комфортність клімату, наявність водних об'єктів, перш за все бальнеологічні властивості, естетичні особливості ландшафту і т.д. Оптимальне поєднання цих характеристик створює необхідну основу для розвитку рекреаційного, екологічно-збалансованого туризму [8].

Перспективним для України, зважаючи на наявні ресурси та можливості, є формування національного beauty-кластеру, зусилля якого будуть спрямовані на позиціонування вітчизняного beauty продукту та залучення потенційних споживачів послуг краси з усього світу. Основою beauty-кластеру, в якому планується поєднати найкращих спеціалістів beauty-індустрії та туристичної сфери, є створення нового сталого виду туризму на теренах України – beauty-туризму. Цей вид туризму передбачає подорожі, в основі яких закладена комплексна система вдосконалення зовнішнього вигляду людини та покращення її психофізіологічного стану. Система включає в себе проведення косметологічних та СПА процедур, косметичних операцій, використання екзотичної косметології, фітотерапії для боротьби зі старінням, detox програм, а також психологічна допомога від спеціалістів та відпочинок від буденності. На основі курортної бази України організація beauty-туризму є доцільною та перспективною діяльністю для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери України.

На сьогоднішній день ринок beauty-індустрії України зростає швидкими темпами – відповідно збільшується кількість послуг. Ціни на

«ін'єкції краси», такі як ботулотоксин, філлери, мезотерапія, ліфтинг в Україні набагато нижчі, ніж в Європі. Пояснюється це високою вартістю ліцензії на косметологічні і ін'єкційні процедури в інших країнах. В Україні ж ліцензія дешевше, навчання доступніше, значна кількість фахівців, задіяних в даному виді бізнесу, які мають високий професійний рівень та постійно підвищують свою майстерність, в тому числі за кордоном.

На даний момент в світі існує небагато центрів, які спеціалізуються на beauty-туризмі. Подорож з метою отримання спеціалізованих косметичних процедур є сучасною тенденцією, яка характерна як для жінок, так і для чоловіків. Beauty-туризм передбачає відвідування центрів краси для отримання послуг від професійних візажистів, перукарів, косметологів, і де туристи зможуть пройти спеціалізовані косметичні операції або спробувати екзотичну косметику, рослинні препарати для боротьби зі старінням. Beauty-туризм стає все більш витонченим та привабливим видом відпочинку для тих, хто цінує розкішний відпочинок і бажає добре виглядати одночасно.

Історією розвитку beauty-туризму можна ототожнити з розвитком spa-туризму, оскільки ще з найдавніших часів суспільство використовувало водні природні ресурси для оздоровлення, а з часом – для покращення зовнішнього вигляду. Сьогодні beauty-туризм поширений у країнах Азії, Океанії та звичайно в європейських країнах з високорозвинутою сферою медицини та послуг.

Beauty туризм – це унікальний вид туризму на території України. Як похідний від рекреаційного туризму він може включати в себе елементи медичного туризму, СПА туризму, фітнес-туризму. Основною категорією туристів даного виду туризму є переважно жінки віком від 25 до 60 років, адже це саме той вік, коли людина хоче зупинити процес старіння та покращити загальний стан організму. Beauty-тури призначені для людей, які бажають схуднути, омолодитися, зробити невелику корекцію обличчя або тіла, очистити свій організм, зарядитися енергією і просто привести себе в «належний вигляд». Саме тому, що питання зовнішнього вигляду є дуже важливим для сучасної української жінки, beauty-туризм має усі шанси спровокувати новий туристичний бум в Україні. Він здатний відіграти вагомий роль у формуванні позитивного іміджу України в цілому.

Для розвитку beauty-туризму Україна має великий і різноманітний природно-ресурсний потенціал. Вся територія України характери-

зується виключно сприятливими природно-кліматичними умовами і наявністю різноманітних рекреаційних ресурсів для відпочинку та лікування населення. Серед природно-рекреаційних ресурсів важливу роль відіграють бальнеологічні, до яких відносяться мінеральні води, лікувальні грязі. Установи, що функціонують за рахунок використання бальнеологічних ресурсів, розташовані переважно в Карпатському і Подільському регіонах [9]. Значні запаси лікувальних грязей зосереджені в південних і північно-західних областях. Українські курорти мають достатню ресурсну базу, аби запропонувати основні лікувально-оздоровчі програми з використанням природних лікувальних вод (бальнеотерапія), грязей та глин, які окрім лікування захворювань можуть поліпшити загальний стан організму. Санаторно-курортна база України має усі ресурси для розвитку медичного туризму, СПА туризму, beauty-туризму, тим більш, що за статистичними даними влітку 2018 українські туристи віддавали перевагу відпочинку на вітчизняних курортах і не обов'язково біля моря, а і в горах. Зазвичай туристи користуються приватними послугами та готелями, в той час, як санаторні заклади, не зважаючи на зменшення їх кількості, теж здатні запропонувати комфортні умови для перебування. Динаміка зміни структури санаторно-курортних та оздоровчих закладів України представлена в таблиці 1.

Отже, виходячи з даних табл. 1 можна стверджувати, що за останні чотири роки кількість санаторно-курортних та оздоровчих закладів має тенденцію до зменшення через нестабільну фінансову ситуацію на внутрішньому ринку країни та зменшення попиту. Тому на сьогоднішній день буде доцільно впроваджувати нові види туристичної діяльності, аби припинити ліквідацію оздоровчих закладів та вивести рекреаційний відпочинок в Україні на новий рівень.

Найбільш відомі мінеральні курорти України – Трускавець, Миргород, Хмільник, Моршин. Усі зазначені курорти пропонують до послуг туристів мінеральні джерела, ванни, косметичні процедури, наприклад, аплікації з торф'яної грязі або гірського воску (озокериту), прийняти душ Шарко і отримати професійний масаж. SPA-комплекс «Ріксос-Прикарпаття» пропонує специфічні косметичні процедури у СПА-капсулі з використанням пара, сонячного тепла в поєднанні з водою. Гідрофузія, хромо- і музикотерапія, інфрачервоне тепло, вібромасаж, – усе це стає можливим для використання на українських

Таблиця 1

Динаміка зміни структури санаторно-курортних та оздоровчих закладів України

Санаторно-курортні та оздоровчі заклади України	2014	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення 2014/2017	Відносне відхилення 2014/2017
Санаторії	187	184	175	169	-18	-21
Дитячі санаторії	117	111	107	103	-14	-12
Пансіонати з лікуванням	16	14	12	12	-4	-25
Санаторії-профілакторії	118	79	63	55	-63	-53
Бальнеологічні лікарні	3	3	3	3	-	-
Пансіонати відпочинку	61	54	51	45	-16	-26
Бази відпочинку	886	875	770	708	-178	-20

Джерело: розроблено авторами за даними [10; 11; 12; 13]

курортах. Сеанси спелеотерапії можна отримати на відомому серед українців курорті Солотвино, де лікування унікальним мікрокліматом соляної шахти відбувається на глибині 300 метрів.

Серед курортів, які здатні задовольнити потреби beauty-туризму, є кліматичні, бальнеологічні та бальнеогрязеві курорти. Потенційно привабливими для розвитку даного виду туризму є бальнеологічні курорти, де мінеральні води мають підвищений вміст органічних речовин (Нафтуса та типу Нафтуса (Збручанська, Новозбручанська)). Такі води звожують та живлять шкіру, насичують її необхідними мікроелементами, зміцнюють і тонізують. Вищезазначені води поширені на території Львівської, Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької та Івано-Франківської областей. Саме ці прісні води принесли світову славу оздоровницям Трускавця. До того ж Трускавець, де розташовуються родовища мінеральної води, крокує попереду всієї української бальнеології з точки зору розвитку інфраструктури і сервісу. На базі подібних мінеральних вод розвивається курортне господарство Східниці та Сатанова. Особливої уваги заслуговує курортна місцевість «Сатанів», яка має унікальні ресурси, адже територія відзначається вигідними кліматичними і природними умовами, ландшафтними зонами, багата на унікальні види рослин та мінеральні води. В області виявлені та використовуються родовища мінеральних вод типу «Нафтуса» та «Миргородська», а також столові та радонові води [14].

Однією з першочергових цілей beauty-туризму є заохотити іноземних туристів відвідати Україну за допомогою якісних оздоровчих послуг. Останнім часом за кордоном зростає інтерес до послуг українських лікувальних і оздоровчих установ. У 2017 році в країну приїхали близько 50 тис. туристів з метою отримання медичних послуг, кожен з яких витратив в середньому 2,5 тис. доларів. Останнім часом послуги української медицини стають все більш затребуваними серед жителів Західної Європи, США, Ізраїлю, Великобританії, Китаю, арабських країн, деяких африканських держав.

Однозначно стверджувати, що beauty-туризм це дорогий вид відпочинку не доцільно. Якщо раніше основними клієнтами «лікарів краси» були зірки і політики, то зараз послугами beauty-індустрії почали користуватись люди різних професій і віку, щоб зупинити процес старіння, а це говорить про цінову доступність послуг. Для подорожей Україну іноземці обирають саме з причини оптимального співвідношення ціни та якості медичних послуг, адже в українських установах обслуговування на 30-70% дешевше, ніж за кордоном. Слід зазначити, що в більшості вітчизняних лікарень вартість послуг для іноземних па-

цієнтів вище, ніж для українців, що обумовлено більш високими витратами: юридичний супровід, переклад медичної документації. Іноземець, який приїжджатиме на beauty-відпочинок в Україну, витратить більше коштів, ніж вітчизняний турист, оскільки сплачуватиме не тільки за косметичні послуги, але і за проживання, трансфери, супровід, іноді за перекладача. Розвиток beauty туризму прискорить розвиток туристичної галузі в цілому, а також позитивно відзначиться на логістичній і транспортній системах та на економіці країни в цілому. З іншого боку, інтерес іноземців до України допоможе, в першу чергу, українцям, оскільки прискорить процес перетворення вітчизняної медицини на медицину європейського рівня.

В середньому кожен закордонний турист, який відвідує Україну з метою покращення здоров'я, залишає в українській клініці 2 тис. доларів, і провідні медичні заклади заробляють близько \$ 100-125 млн. на рік. Приблизно в півтора рази більше обсяг ринку санаторно-курортних послуг. Найбільш затребувані серед іноземних туристів – санаторії в Моршині, Трускавці, Одесі, Миргороді, а також SPA і wellness-центри.

Beauty-туризм може стати вкрай перспективним інноваційним напрямком для України і буде вигідним всім учасникам туристичного та beauty-класстера. Адже, європейські жінки не обмежаться лише перебуванням в оздоровчих закладах або салонах краси, їм необхідно буде користуватися готелями, ресторанами, таксі і т.д. Таким чином, beauty-індустрія стає каталізатором інших сервісів. Іноземна валюта буде витратитися усередині країни, збільшуючи її ВВП. А це те, до чого в кінцевому підсумку прагне будь-яка держава. До того ж, якщо туристи отримають якісні процедури та бездоганне обслуговування, то вдячні туристи будуть розповідати про Україну як про комфортну і гостинну країну. Збільшуючи кількість людей, які зазнали в нашій країні позитивний досвід, ми неодмінно прийдемо до поліпшення її загального іміджу на міжнародній арені. Місія beauty-туризму полягає в тому, що світ пізнає Україну через красу. Українські жінки – найкрасивіші, а подовжують цю красу завдяки українським професіоналам beauty-індустрії.

Необхідною умовою для нового бачення України на міжнародній арені є спроба сформувати beauty-туризм, який допоможе зробити прорив всім областям beauty-індустрії та супутнім послугам. З огляду на те, що на сьогоднішній день зростання beauty-ринку в Україні уповільнено, в порівнянні з тими темпами розвитку, які були раніше, beauty-туризм може допомогти йому вирости, об'єднавшись з основними гравцями косметологічної індустрії та туристичними підприємствами.

Список літератури:

1. Ковешніков В.С., Ліфіренко О.С., Стукальська Н.М. Інноваційні види туризму / В.С. Ковешніков, О.С. Ліфіренко, Н.М. Стукальська // Журнал «Інвестиції: практика та досвід». – 2016. – № 4. – С. 38-44.
2. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навч. посіб., вид. 2-е / О.О. Бейдик. – К.: Альтерпрес, 2010. – 404 с.
3. Панас Р.М. Раціональне використання та охорона земель: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2008. – 349 с. : іл. – (Вища освіта в Україні). – Бібліогр.: с. 323-335 (233 назви). – На укр. яз. – ISBN 978-966-418-055-6.
4. Ветинев А.М., Кусков А.С. Лечебный туризм: уч. пособ. / А.М. Ветинев, А.С. Кусков. – М.: Форум, 2010. – 592 с.

5. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму. Методологія формування, механізм реалізації. – Чернівці: Прут, 1995. – 118 с.
6. Зінько Ю. Оцінка природоохоронних територій Західного Поділля в контексті формування геопарків / Ю. Зінько, С. Благодир // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. Спеціальний випуск. – Тернопіль: СМП «Тайп». – № 2 (Вип. 32). – С. 179-184.
7. Петренко І.М. Еколого-економічні основи формування та використання рекреаційних територій в умовах міських агломерацій : автореф. дис. на здобуття вчен. ступ. канд. екон. наук : 08.08.01 / Петренко Іван Миколайович – Суми, 2003. – 20 с.
8. Булатова М.М. Здоров'я і фізична підготовленість населення України / М.М. Булатова, О.Г. Літвін // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2004. – № 1. – С. 3-9.
9. Панкова С.В. Туристичне краєзнавство література. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2003. – 352 с.
10. Статистичний бюлетень «Колективні засоби розміщування в Україні у 2014 році» / відп. за випуск О.О. Кармазіна. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 200 с.
11. Статистичний бюлетень «Колективні засоби розміщування в Україні у 2015 році» / відп. за випуск О.О. Кармазіна. – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 200 с.
12. Статистичний бюлетень «Колективні засоби розміщування в Україні у 2016 році» / відп. за випуск О.О. Кармазіна. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 200 с.
13. Статистичний бюлетень «Колективні засоби розміщування в Україні у 2017 році» / відп. за випуск О.О. Кармазіна. – К.: Державна служба статистики України, 2018. – 200 с.
14. Пахтер Ю.О. Мінеральні води як складова розвитку курортно-рекреаційної сфери / Ю.О. Пахтер // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Економіка». – 2009. – Вип. 28. – С. 45-48.

Розметова Е.Г., Цышек Е.В.

Национальный университет пищевых технологий

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ BEAUTY-ТУРИЗМА НА ОСНОВЕ РЕСУРСНОЙ БАЗЫ КУРОРТНЫХ ТЕРРИТОРИЙ УКРАИНЫ

Аннотация

Работа посвящена исследованию перспектив и целесообразности развития beauty-туризма на территории Украины. Освещена сущность понятия «beauty-туризм», как перспективного направления развития туристического рынка. В работе рассмотрено важность создания новых видов туризма и установлена взаимосвязь организации beauty-туризма и имеющихся ресурсов курортных территорий Украины. Проанализировано современное состояние предоставления рекреационных услуг в Украине и возможность вывода данных услуг на международный уровень. Выявлены основные перспективы развития «beauty-туризма» на территории Украины.

Ключевые слова: beauty-туризм, спа-туризм, beauty-индустрия, санаторно-оздоровительные учреждения, санаторно-курортные услуги, рекреационные ресурсы.

Rozmetova O.G., Tsyshchek O.V.

National University of Food Technologies

PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT OF BEAUTY-TOURISM ON THE BASIS OF UKRAINIAN RESORTS' RESOURCES

Summary

The work researches the prospects and feasibility of the development of beauty tourism in Ukraine. The author considers the essence of the concept of “beauty tourism”, as a promising direction of development of the tourist market. The article defines the importance of creating new types of tourism and establishes the relationship between the organization of beauty tourism and the available resources of the resort areas of Ukraine. The work highlights the current state of the provision of recreational services in Ukraine and the possibility of withdrawal of these services to the international level. The main prospects for the development of “beauty-tourism” in Ukraine are identified.

Keywords: beauty-tourism, spa-tourism, beauty-industry, sanatorium and recreational facilities, sanatorium and resort services, recreational resources.